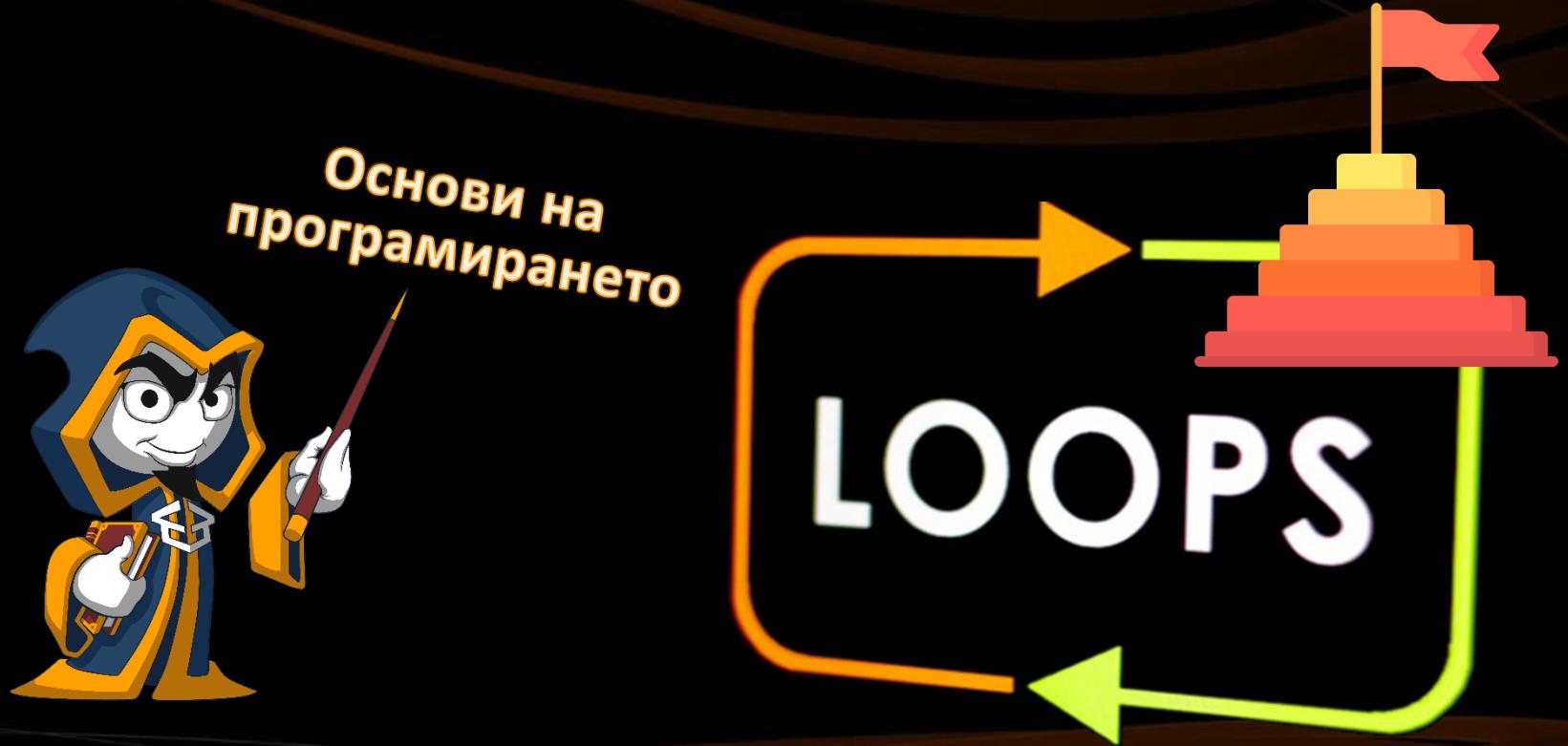

Работа с по-сложни цикли

Цикли със стъпка, While-цикъл

Софтуни
трейнърски екип
Софтуерен университет
<http://softuni.bg>

Имате въпроси?

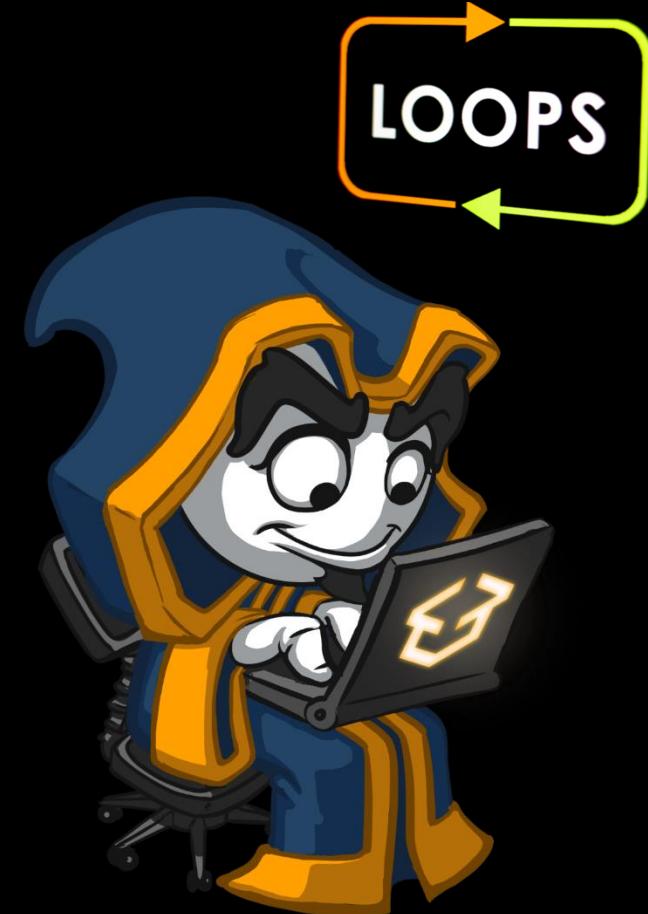

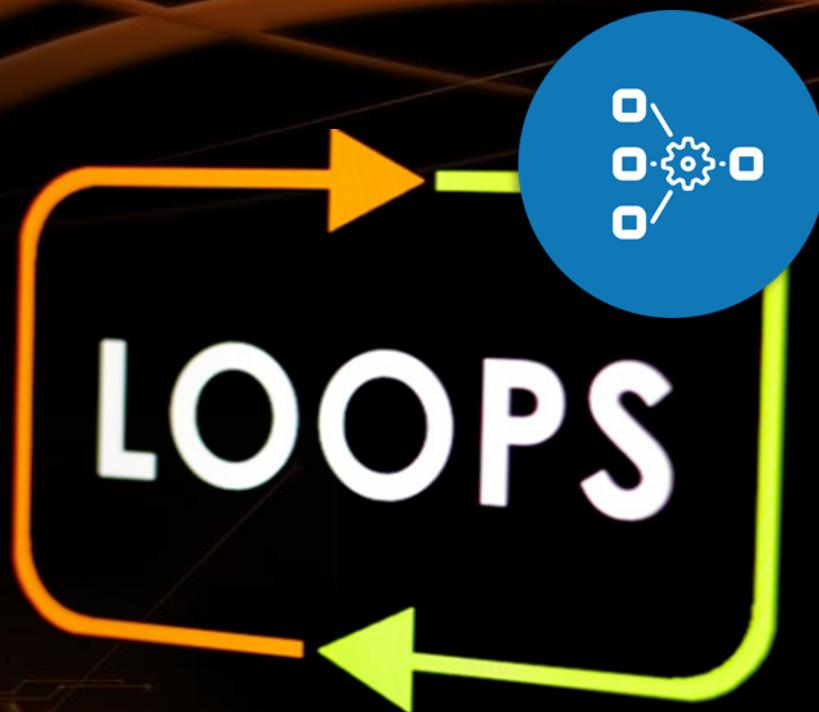
sli.do

#pb-april

Съдържание

- По-сложни конструкции за цикъл:
  - For-цикъл със стъпка
  - For-цикъл с намаляваща стъпка
  - **while** цикъл
  - Безкраен цикъл и оператор **break**

Цикли със стъпка

Работа с по-сложни `for`-цикли

Числата от 1 до N през 3 - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло число **n**
  - Отпечатва числата от **1** до **n** със стъпка **3**
- Примерен вход и изход:

10 → 1, 4, 7, 10

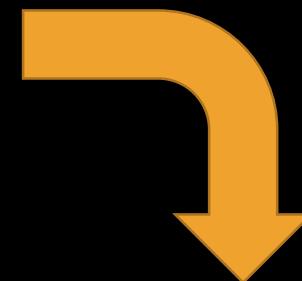
15 → 1, 4, 7, 10, 13

Числата от 1 до N през 3 - решение

```
n = int(input())
for i in range(1, n+1, 3):
    print(i)
```

Задаване
на стъпка

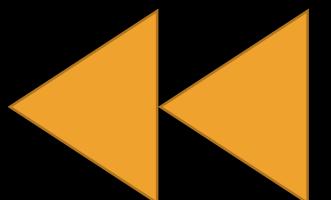
	"C:\ ...
	15
	1
	4
	7
	10
	13

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#0>

Числата от N до 1 в обратен ред - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло число **n**
  - Отпечатва числата от **n** до **1** в обратен ред (**стъпка -1**)
- Примерен вход и изход:

100 → 100, 99, 98, ..., 3, 2, 1

BACKWARDS

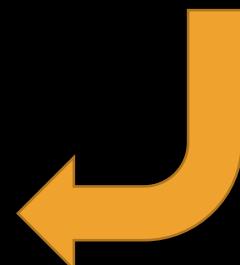
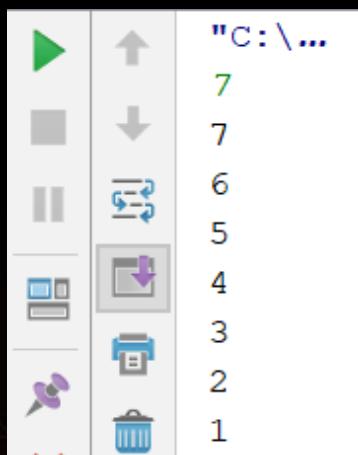
3 → 3, 2, 1

Числата от N до 1 в обратен ред - решение

```
n = int(input())
for i in range(n, 0, -1):
    print(i)
```

Намаляваща
стъпка: -1

Обърнато условие:
 $i \geq 1$

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#1>

Числата от 1 до 2^n с for-цикъл – условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло число n
  - Отпечатва числата от 1 до 2^n
- Примерен вход и изход:

8	2	8	
16	128	4	2
2	4	2	4
2	32	8	

10 1, 2, 4 , 8, 16, 32, ..., 1024

5 1, 2, 4, 8, 16, 32

Числата от 1 до 2^n с for-цикъл - решение

```
n = int(input())
num = 1
for i in range(n+1):
    print(num)
    num = num * 2
```

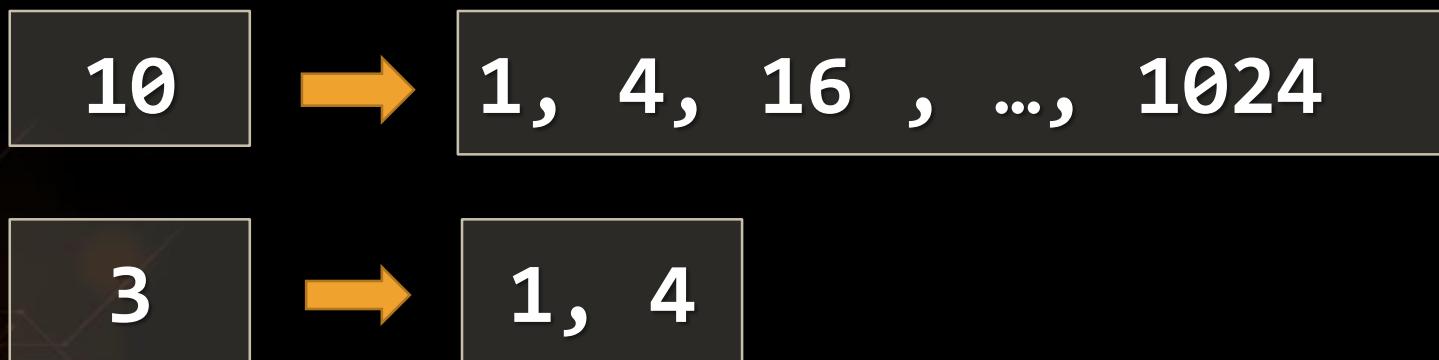

		"C:\ ...
		5
		1
		2
		4
		8
		16
		32

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#2>

Четни степени на 2 - условие

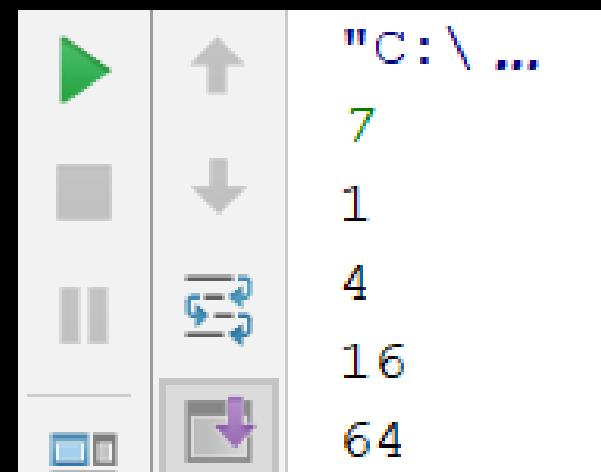
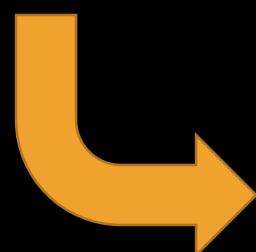
- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло число n
  - Отпечатва четните степени на 2 до 2^n : $2^0, 2^2, 2^4, 2^8, \dots, 2^n$
- Примерен вход и изход:

Четни степени на 2 - решение

```
n = int(input())
num = 1
for i in range(0, n+1, 2):
    print(num)
    num = num * 2 * 2
```

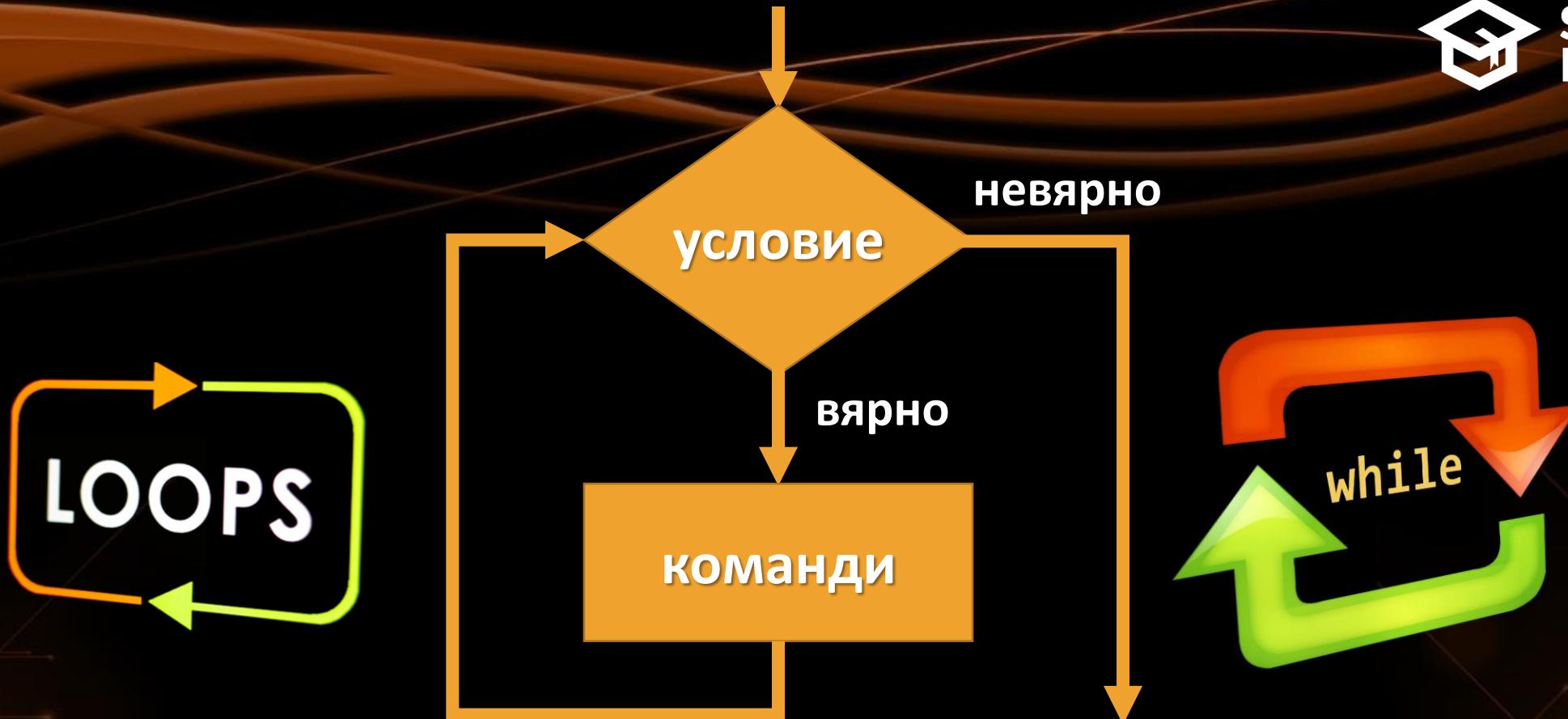
Ползваме
стъпка 2

"C:\> ...

7
1
4
16
64

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#3>

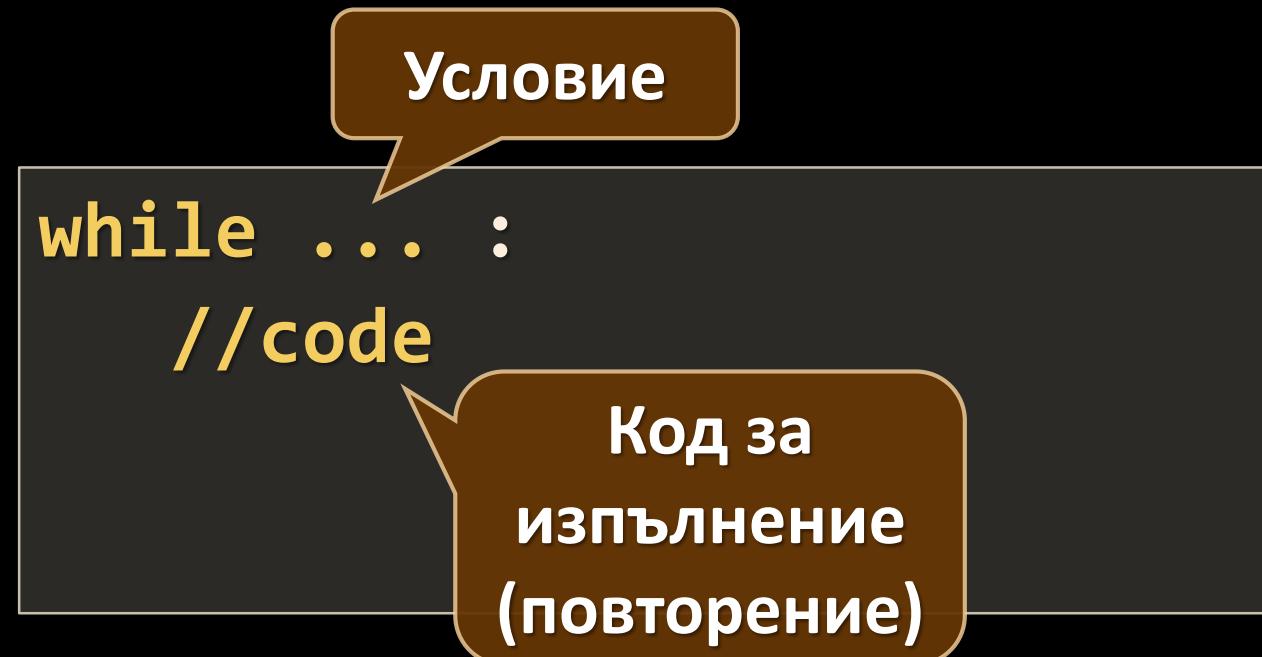
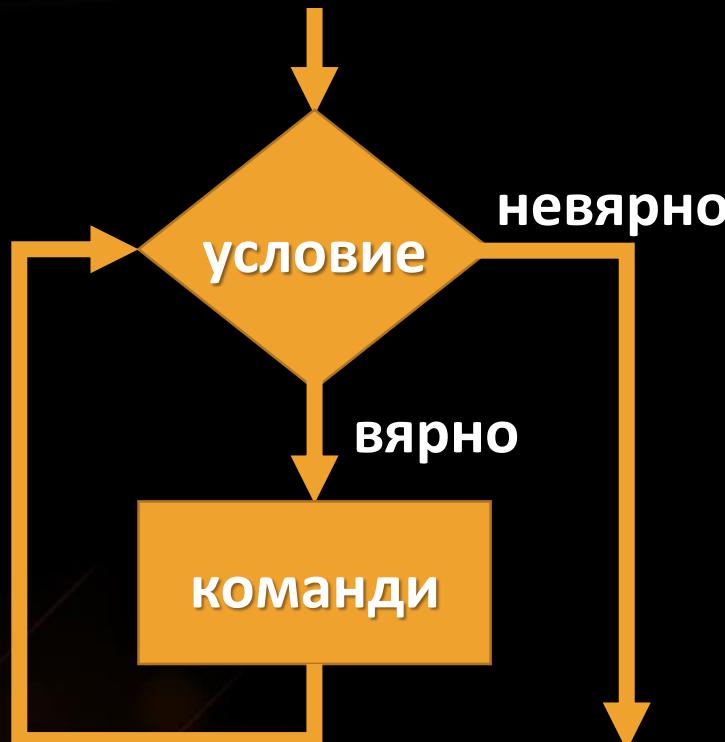

While цикъл

Повторение докато е в сила дадено условие

While цикъл

- Тялото на цикъла се изпълнява **докато е вярно** дадено условие

Редица числа $2k+1$ - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло число **n**
  - Отпечатва всички числа $\leq n$ от редицата: **1, 3, 7, 15, 31, ...**
  - Всяко следващо число е равно на предишното $* 2 + 1$

1, $(1*2)+1 = 3$, $(3*2)+1 = 7$, $(7*2)+1 = 15 \dots$

- Примерен вход и изход:

17

1, 3, 7, 15

33

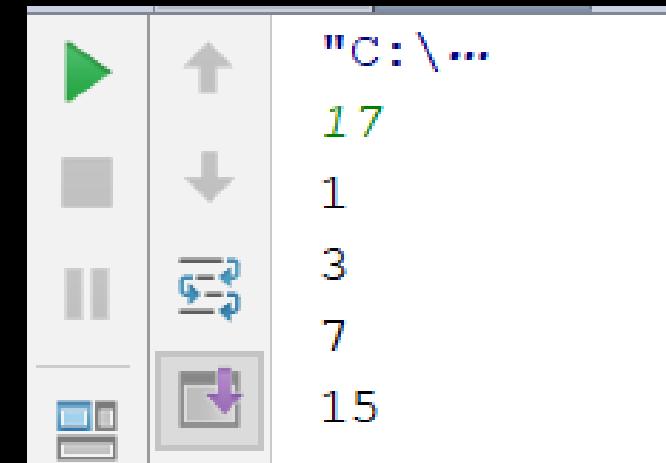

1, 3, 7, 15, 31

Редица числа $2k+1$ - решение

```
n = int(input())
k = 1
while k <= n:
    print(k)
    k = 2 * k + 1
```

Повторение докато е
в сила условието $k \leq n$

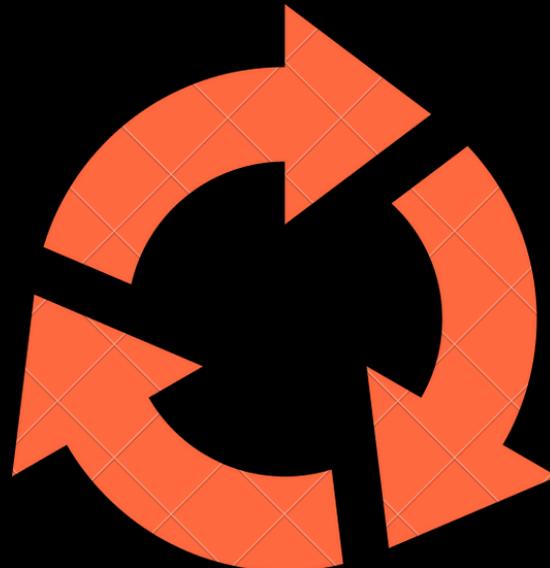

"C:\..."
17
1
3
7
15

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#4>

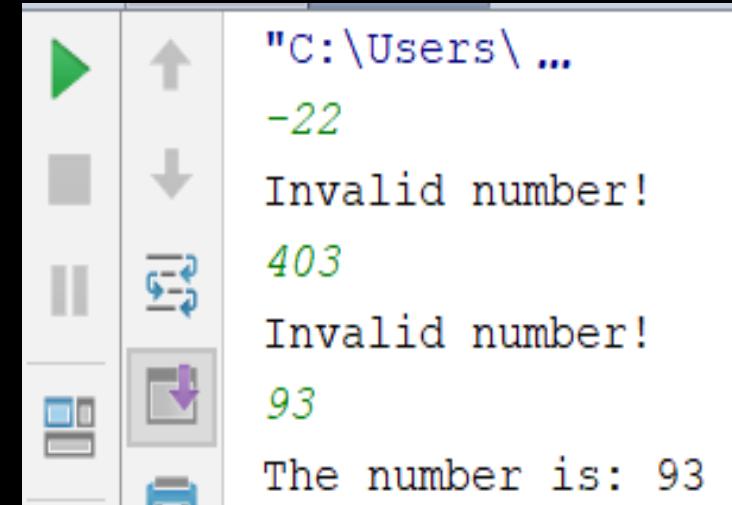
Число в диапазона [1...100] - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло число
  - Проверява дали е в диапазона [1...100]
  - При:
    - Намиране на число в диапазона,
прекратява изпълнение
    - Невалидно число прочита ново

Число в диапазона [1...100] - решение

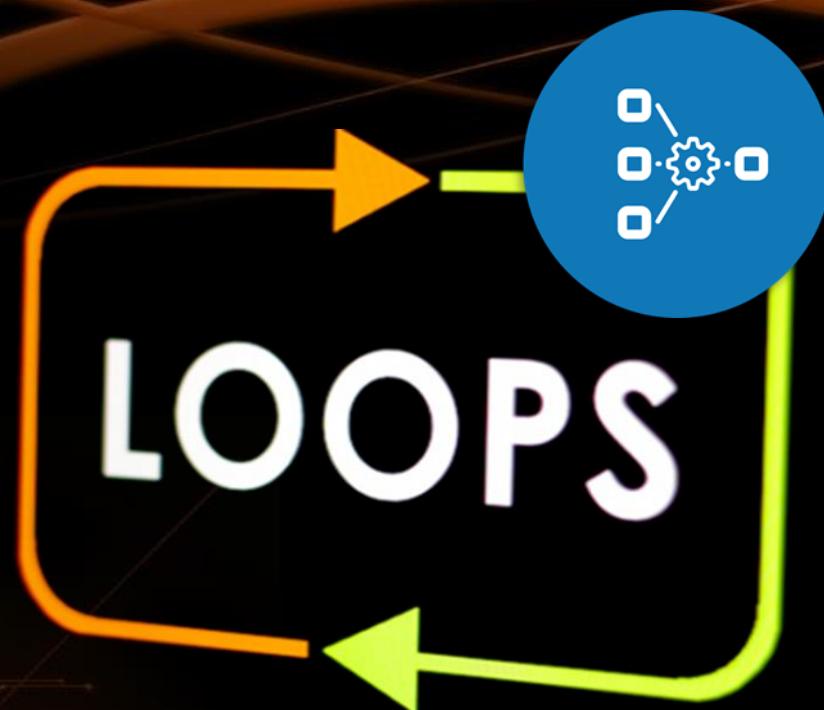
```
num = int(input())
while num < 1 or num > 100:
    print('Invalid number!')
    num = int(input())
print('The number is:', num)
```


▶	"C:\Users\ ...
↑	-22
↓	Invalid number!
↔	403
↓	Invalid number!
↑	93
▶	The number is: 93

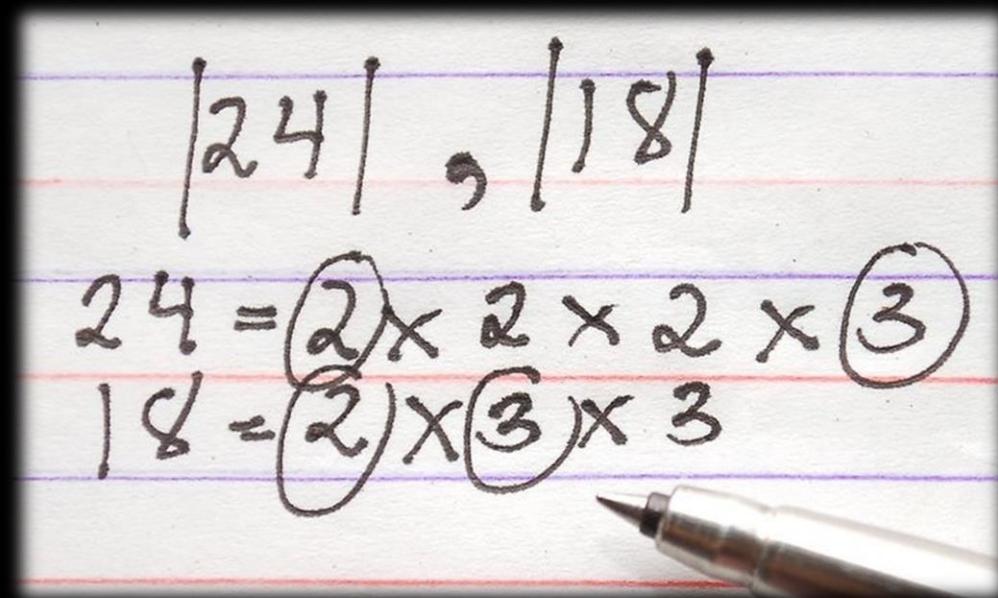

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#5>

Цикли със стъпка и while цикъл

Работа на живо в клас (лаб)

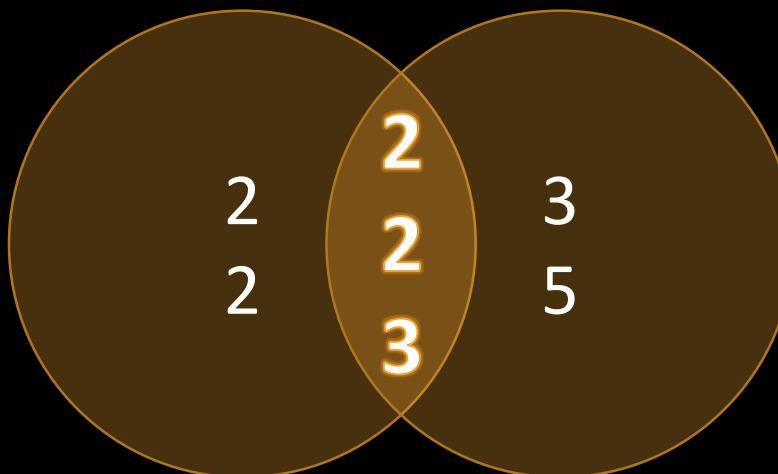

Най-голям общ делител (НОД)

Алгоритъм на Евклид

Най-голям общ делител (НОД)

- Най-голям общ делител (НОД) на две естествени числа **a** и **b** е най-голямото число, което дели едновременно **a** и **b** без остатък
  - $\text{НОД}(24, 16) = 8$
  - $\text{НОД}(67, 18) = 1$
  - $\text{НОД}(12, 24) = 12$
  - $\text{НОД}(15, 9) = 3$
  - $\text{НОД}(10, 10) = 10$
  - $\text{НОД}(100, 88) = 4$

Алгоритъм на Евклид за НОД - условие

Напишете програма, която:

- Прочита 2 цели числа **a** и **b**
- Намира най-големия им общ делител - **НОД(a, b)**

Насоки:

- Докато не се достигне остатък 0:
  - Дели се по-голямото число на по-малкото
  - Взема се остатъка от делението

Псевдо код:

```
while b ≠ 0
    oldB = b;
    b = a % b;
    a = oldB;
print a;
```

Алгоритъм на Евклид за НОД

- Да се въведат цели числа **a** и **b** и да се намери **НОД(a, b)**

```
a = int(input())
b = int(input())

while b != 0:
    oldB = b
    b = a % b
    a = oldB

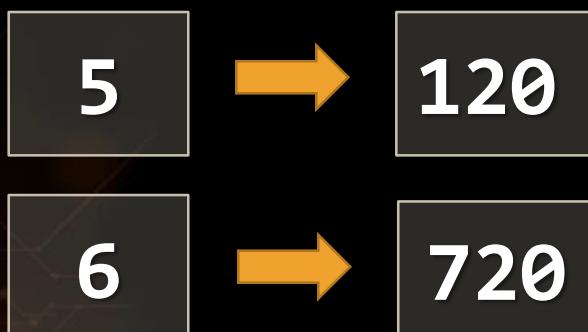
print('GCD =', a)
```

a = 600, b = 136
600 / 136 = 4 (ост. 56)
136 / 56 = 2 (ост. 24)
56 / 24 = 2 (ост. 8)
24 / 8 = 3 (ост. 0)
НОД = 8

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#6>

Изчисляване на факториел - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита естествено число **n**
  - Изчислява факториел от n ($n!$)
- Примерен вход и изход:
  - $5! = 1 * 2 * 3 * 4 * 5 = 120$

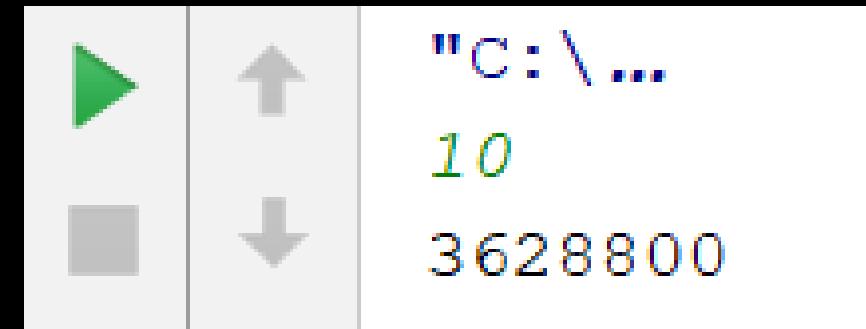
$n!$

Изчисляване на факториел - решение

```
n = int(input())
fact = 1

while n > 1:
    fact = fact * n
    n -= 1

print(fact)
```


$n!$

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#7>

Сумиране на цифрите на число - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло положително число **n**
  - Сумира цифрите на **n**
- Примерен вход и изход:
  - $n = 5634: 5 + 6 + 3 + 4 = 18$

5634

18

1234

10

Сумиране на цифрите на число - решение

```
n = int(input())
sum = 0
while n > 0:
    sum = sum + (n % 10)
    n = n // 10
print("Sum of digits: " + str(sum))
```

n % 10 връща последната цифра на числото **n**

n // 10 изтрива последната цифра на **n**

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#8>

Безкрайни цикли и оператор break

- Безкраен цикъл – повтаряне на блок от код до безкрайност:

Условието е
винаги вярно

```
while True:  
    print("Infinite loop")
```

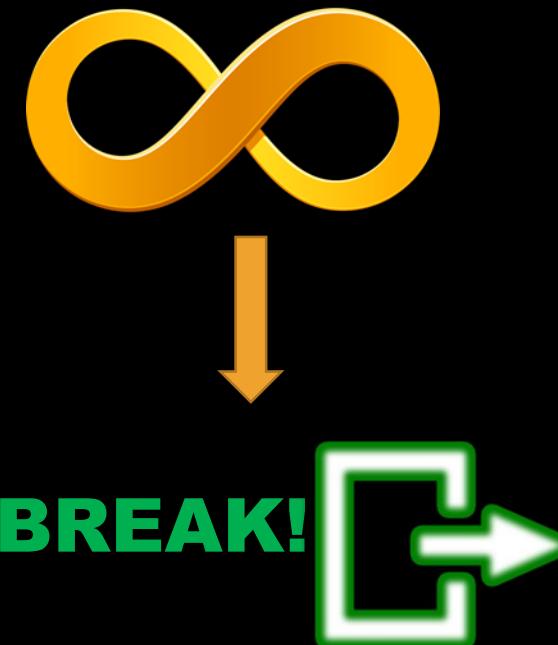

Безкраен цикъл (2)

- Оператор **break** – прекъсване на цикъла

```
while True:  
    println("Infinite loop");  
    if ...  
        break
```

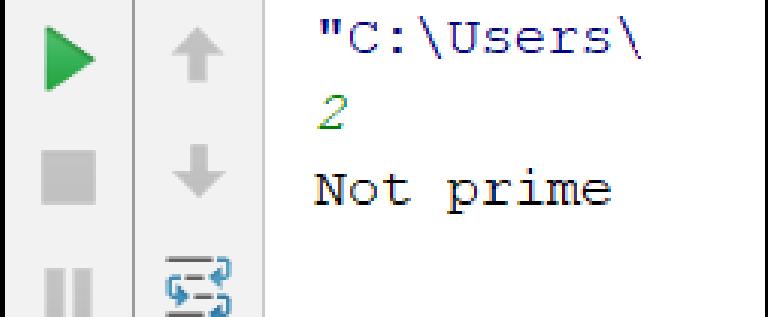
Условие за
прекъсване на
цикъла

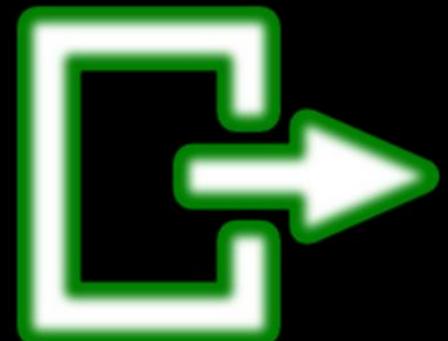
- Напишете програма, която:
  - Прочита цяло число **n**
  - Проверява да ли **n** е просто число
- Насоки:
  - Едно число **n** е **просто**, ако се дели единствено на **1** и **n**
  - Прости числа: **2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, ...**
  - Непрости (композитни) числа: $10 = 2 * 5, 21 = 3 * 7, 143 = 13 * 11$

Проверка за просто число - решение

```
n = int(input())
prime = True
i = 2
while i*i <= n:
    if n % i == 0:
        prime = False
        break
    i += 1
# Print if prime is found
```



```
"C:\Users\2
Not prime
```

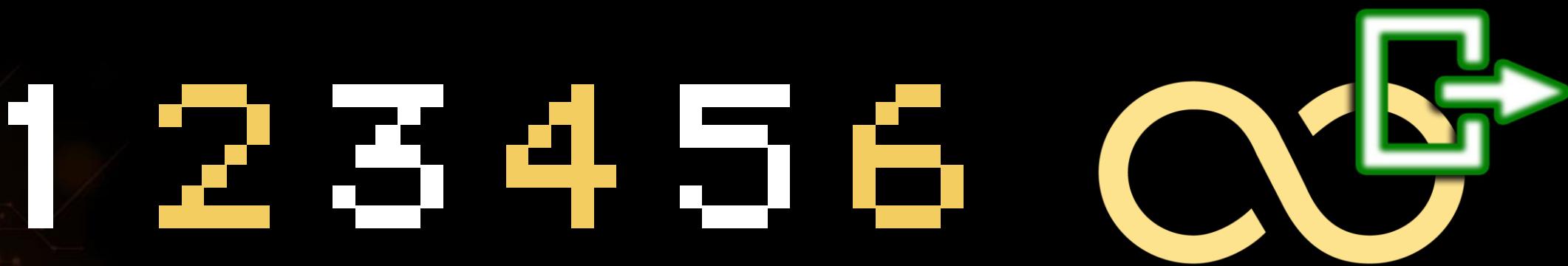

break излиза от
текущия цикъл

Print if prime is found

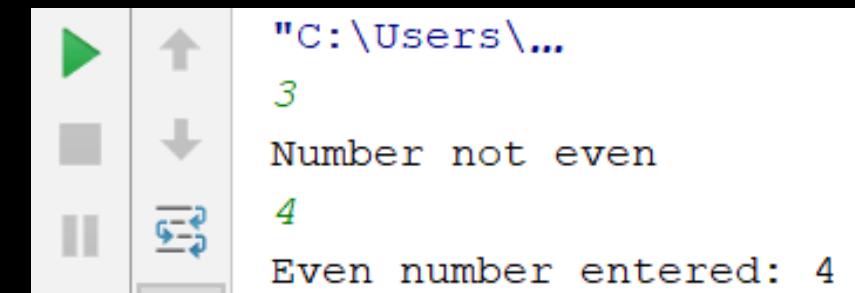
Четно число - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита число **n**
  - Проверява дали **n** е четно
  - При невалидно число се връща към повторно въвеждане

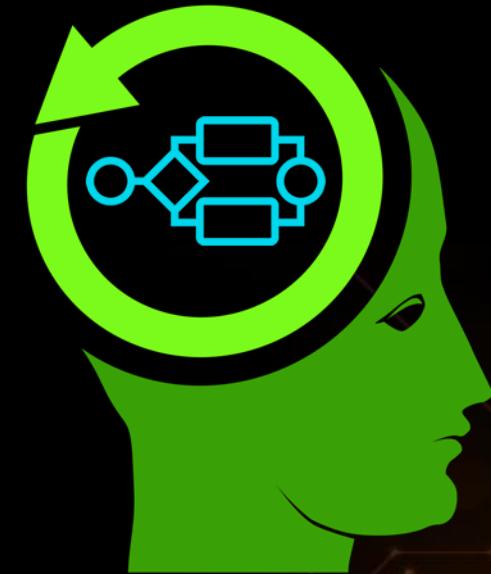
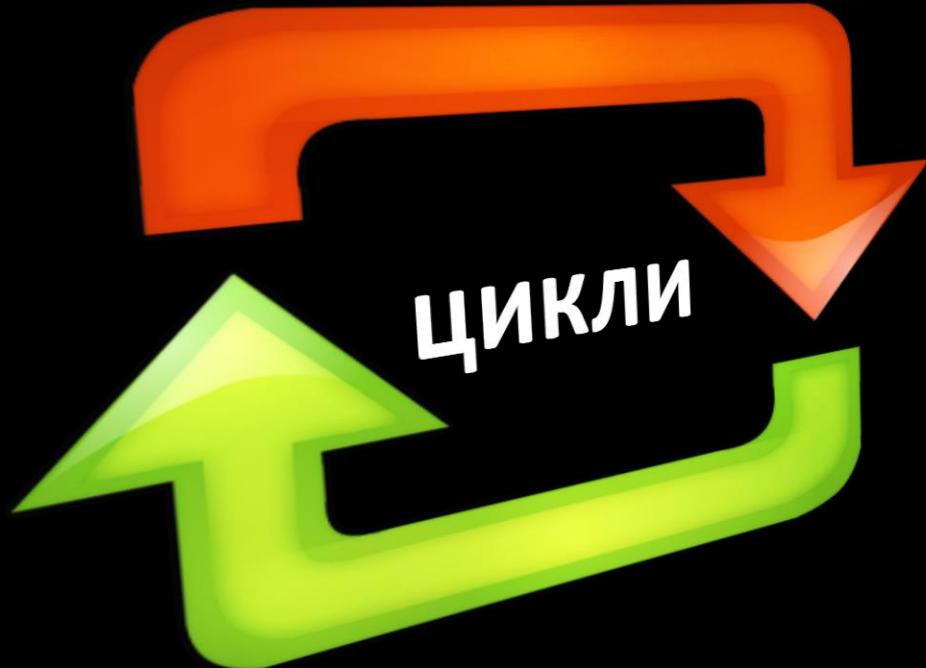
Четно число - решение

```
while True:  
    n = int(input())  
    if n % 2 == 0:  
        break  
    print("Number not even")  
  
print("Even number entered: " + str(n))
```



```
"C:\Users\...\  
3  
Number not even  
4  
Even number entered: 4
```

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#10>

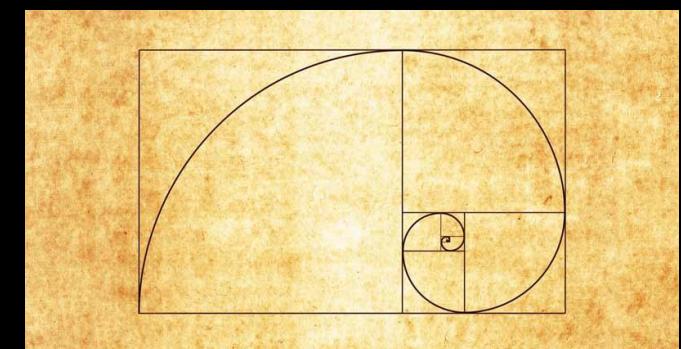
Задачи с цикли

Числа на Фибоначи - условие

- Напишете програма, която:
  - Прочита число **n**
  - Пресмята **n-тото** число на Фибоначи
- Числата на Фибоначи са следните: **1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, ...**
- Примерен вход и изход:

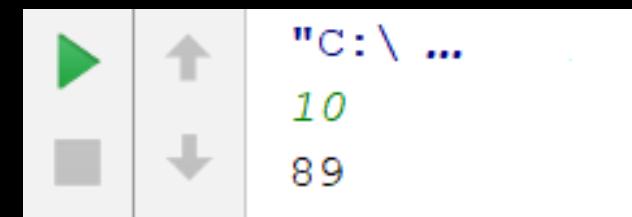
15 → 987

3 → 2

Числа на Фиbonачи - решение

```
n = int(input())
f0 = 1
f1 = 1
for i in range(n-1):
    fNext = f0 + f1
    f0 = f1
    f1 = fNext
print(f1)
```


Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#11>

Пирамида от числа – условие

- Да се отпечатат числата 1...n в пирамида като в примерите:

n = 7

1
2 3
4 5 6
7

n = 10

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10

n = 12

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10
11 12

n = 15

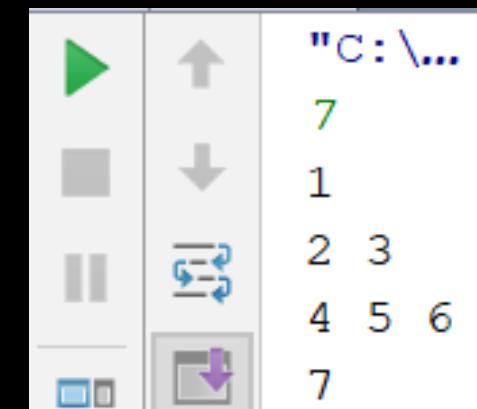

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10
11 12 13 14 15

Пирамида от числа – решение

```
n = int(input())
num = 1
for row in range(1, n+1):
    for col in range(row):
        if (col > 0):
            print(' ', end=' ')
        print(num, end=' ')
        num += 1
    if (num > n):
        break
    print()
if (num > n):
    break
```


▶	↑	"C:\..."
■	↓	7
	↔	1
		2 3
		4 5 6
	▼	7

Таблица с числа – условие

- Да се отпечатат числата 1...n в таблица като в примерите:

n = 2

↓

1	2
2	1

n = 3

↓

1	2	3
2	3	2
3	2	1

n = 4

↓

1	2	3	4
2	3	4	3
3	4	3	2
4	3	2	1

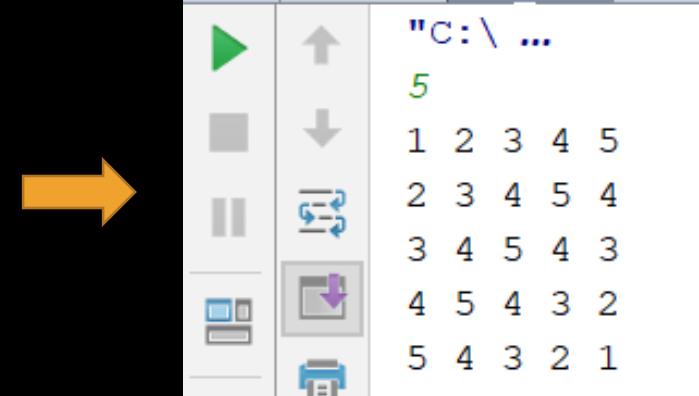
n = 5

↓

1	2	3	4	5
2	3	4	5	4
3	4	5	4	3
4	5	4	3	2
5	4	3	2	1

Таблица с числа – решение

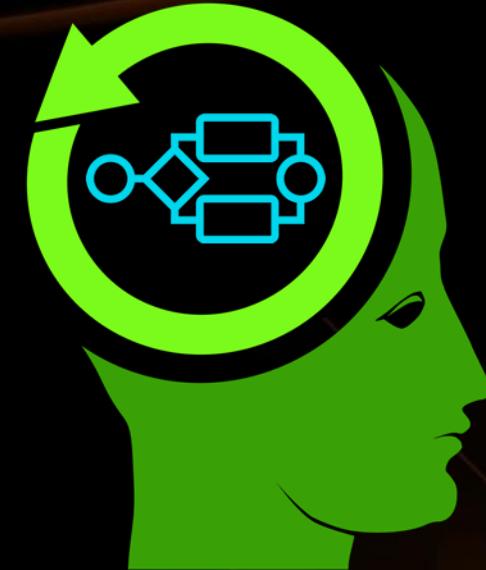
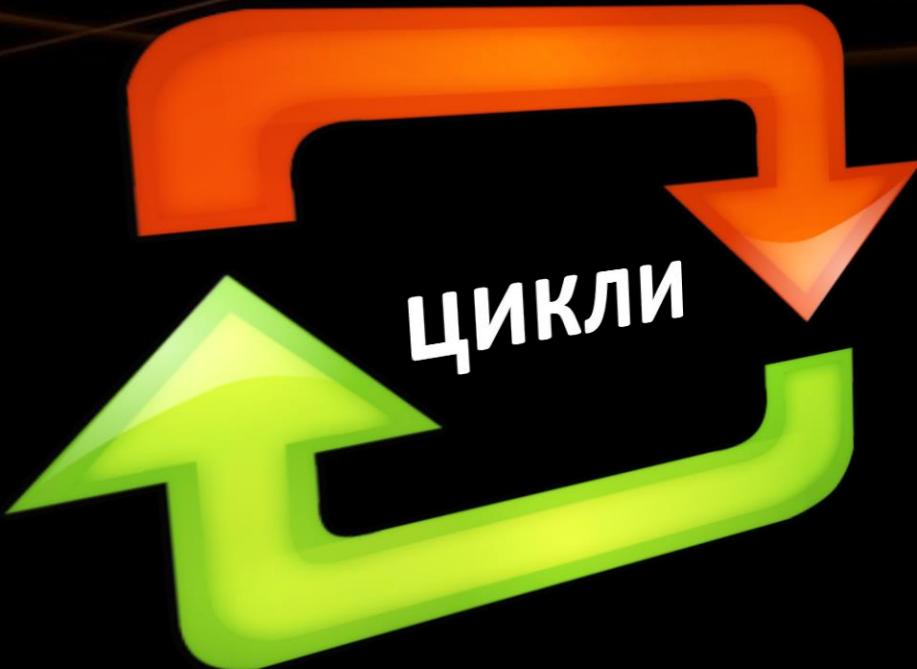
```
n = int(input())
for row in range(n):
    for col in range(n):
        num = row + col + 1
        if num > n:
            num = 2 * n - num
        print(str(num) + ' ', end=' ')
print()
```


"C:\ ...
5
1 2 3 4 5
2 3 4 5 4
3 4 5 4 3
4 5 4 3 2
5 4 3 2 1

Тестване на решението: <https://judge.softuni.bg/Contests/Practice/Index/156#13>

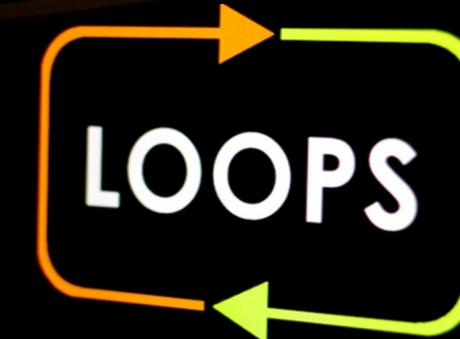
По-сложни задачи с цикли

Работа на живо в клас (лаб)

Какво научихме днес?

- Можем да ползваме **for**-цикли със стъпка:

```
for i in range(1, n+1, 3):  
    print(i)
```


- Цикли **while** повтаря докато е в сила
данено условие:

```
num = 1  
  
while num <= n:  
    print(num)  
  
    num += 1
```


Чертане с цикли

Questions?

SoftUni Diamond Partners

INDEAVR
Serving the high achievers

 INFRASTRICS®

SoftwareGroup
doing it right

NETPEAK
SEO and PPC for Business

**SUPER
HOSTING**
.**BG**

SoftUni Diamond Partners

- Настоящият курс (слайдове, примери, видео, задачи и др.) се разпространяват под свободен лиценз "Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International"

- Благодарности: настоящият материал може да съдържа части от следните източници
  - Книга "Основи на програмирането със C#" от Светлин Наков и колектив с лиценз CC-BY-SA

Бесплатни обучения в СофтУни

- Фондация "Софтуерен университет" – softuni.org
- Софтуерен университет – качествено образование, професия и работа за софтуерни инженери
  - softuni.bg
- СофтУни @ Facebook
  - facebook.com/SoftwareUniversity
- СофтУни форуми – forum.softuni.bg

